

29-11-22

En dan is er ook nog Zwolle

Frank Gersdorf

Zwolle heeft geen sector die een trekpaard is van de economie. Toch denkt de regio tot de top van Nederland te behoren. Een ontluikende innovatiecultuur moet daarbij helpen.

In het kort

Zwolle positioneert zich als de 'vierde topregio van Nederland'.

De regio mist een sector die een trekpaard van de economie is.

Zorg- en kunststofinnovaties moeten toekomstige groei garanderen.

Een nieuw 'innovatiedistrict' bij het station moet een bruisend tweede stadscentrum worden.

René de Heer, VVD-wethouder van economische zaken in Zwolle van 2011 tot afgelopen zomer, was dolblij met de kop die een journalist van de Financial Times eind 2018 voor een artikel over de Overijsselse hoofdstad had bedacht.

'Die kop, Squaring the triangle, werd een soort mantra voor ons', zegt de oud-wethouder. 'We hebben dat vertaald als dat we de vierde economie van Nederland zouden moeten worden.'

De Heer bedoelt niet in eerste aanleg dat Zwolle de op drie na grootste economie in de zin van economische productie of aantal banen moet worden. Het gaat hem erom — zoals de kop uit het Britse dagblad impliceert — dat Zwolle het vierde punt wordt op de kaart van Nederland, waar nog alleen plaats was voor de driehoek van de economische krachtpantsers Amsterdam (met Utrecht) Rotterdam en Eindhoven.

Friso de Zeeuw, adviseur ruimtelijke ordening en oud-hoogleraar aan de TU Delft, had de stad ook al eens geattendeerd op deze pragmatische positionering. 'De Zeeuw had ons uitgedaagd. Hij zei: je hebt in Nederland drie behoorlijke economische kernen, maar eigenlijk ontbreekt er een vierde hoekpunt', aldus De Heer. 'En laat dat vierde punt nou precies Zwolle zijn.'

Campagne

De optie van de vier hoeken was niet aan dovemansoren gezegd. Eind 2020 lanceerde Zwolle een campagne om de boodschap van de 'vierde economische regio' onder de aandacht te brengen bij het brede publiek. Met het doel om iedereen te enthousiasmeren. Intern, maar ook extern in Den Haag en Brussel of bij potentiële investeerders. In september is oud-minister Arie Slob (ChristenUnie) aan het werk gegaan als 'verbinder en boegbeeld' voor de regio Zwolle.

Is het terecht dat de regio zichzelf tot de 'economische hoofdstructuur' van Nederland rekent, zoals Laurens de Lange, VNO-NCW-voorzitter regio Zwolle, het omschrijft? De provinciehoofdstad ligt op een punt van een vierhoek, maar heeft de stad ook de economische massa en dynamiek om zich met de krachtige welvaartsmotoren in de Randstad en Noord-Brabant te kunnen meten?

De Lange zegt dat je in ieder geval 'niet naar de staatjes moet kijken'. De werkgeversvoorzitter stelt dat de regio Zwolle 'een bruto regionaal product van €25 mrd of €26 mrd heeft' en dat 'Rotterdam een factor vijf of zes groter is.' 'Je moet het dus niet op die manier zien.'

Strategisch kruispunt

Economische troeven heeft Zwolle wel. Een cadeau is de ligging op een kruispunt van snelwegen en spoorlijnen, strategisch gelegen tussen het westen en het noorden van het land. 'Zwolle heeft één ding en daar verander je nooit wat aan en dat is de locatie', zegt De Heer. 'De regio ligt op de route van de havens van Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen naar de Baltische staten en Noorwegen. Vanuit Zwolle ben je in een uur bijna overal in Nederland. En de grond is er iets goedkoper dan in Gelderland en Utrecht'.

Dit maakt Zwolle geliefd bij logistieke bedrijven. Postorderbedrijf Wehkamp heeft enorme distributiehallen in Zwolle en Picnic bouwt een megaverdeelcentrum aan de rand van de stad, vanwaar met duizend medewerkers Noord- en Oost-Nederland zullen worden bediend.

Regiodenken

Een andere troef, die in ieder geval door de bestuurders als zodanig wordt beschouwd, is de krachtenbundeling in de regio. Bijna twee dozijn gemeenten uit vier provincies — naast Overijssel zijn dat Gelderland, Flevoland en Drenthe — hebben twaalf jaar geleden Regio Zwolle opgericht. De deelnemers, van Urk tot Hardenberg en van Meppel tot Nunspeet, stellen gezamenlijke agenda's op, ook voor onderwijs en economie. Burgemeester Peter Sniijders van Zwolle is voorzitter van het overleg.

De samenwerking lijkt op die van de metropoolregio's Amsterdam, Eindhoven en Rotterdam/Den Haag. Het is dan ook niet verwonderlijk dat ook Regio Zwolle zich een 'economische topregio' noemt. 'Samen met Amsterdam, Rotterdam/Den Haag en Eindhoven behoort Regio Zwolle tot de economische pijlers van Nederland', meldt de regio op haar website.

Grote woorden, maar prikkelde het overleg de economie in de regio ook echt? De Heer twijfelt daar niet aan. Alleen al omdat Wehkamp door de afstemming van Zwolle met de gemeente Hardenberg, waar het bedrijf toen nog gevestigd was, voor de regio behouden kon blijven. Wehkamp zocht een nieuwe locatie en had ook voor Amersfoort of Tiel kunnen kiezen.

Geen uitschieters

De regio kreeg nieuwe impulsen nadat de analyse was gemaakt dat de economische structuur nogal divers is en daarmee bestand is tegen conjuncturele schommelingen, maar geen uitschieters naar boven kent. 'De regio kwam altijd goed door een crisis', stelt De Heer. 'Maar de platte pieken maakten Zwolle ook net niks. We zeiden dat als we onze economie toekomstbestendig willen maken, we in een of twee sectoren excellent moeten worden. De keuze viel op kunststoffen en, niet erg origineel, gezondheid. Het Health Innovation Park

naast het grote Isala-ziekenhuis in Zwolle is nog geen hoogvlieger en fuseerde begin dit jaar met een zorginnovatiecampus in Nijmegen tot Health Valley Netherlands.

Groot in plastics

Een paar honderd meter verderop in Zwolle verrees in 2011 het Polymer Science Park. De eerste tien jaar verliepen ook hier met vallen en opstaan, maar de innovatiehotspot maakte vorig jaar een nieuwe start. De toekomst van dit kunststofpark, dat een kennis- en netwerkcentrum is met testapparatuur voor bedrijven en studenten, ziet er nu beter uit.

Volgens directeur Gijs Langeveld is er vanuit de textielindustrie in de regio een polymerenindustrie ontstaan die belangrijk is in Nederland. 'Deze regio is heel groot geworden in plastics', zegt hij. Enkele bekende namen zijn Covestro Coating Resins in Zwolle, vroeger onderdeel van DSM en de buurman van het Polymer Science Park, Wavin, Berald, Demcon, Dyka, Dijkstra en Maan.

In een kamer van de vroegere Philips-fabriek waarin het park is gevestigd, is een handvol studenten in de weer met machines. Een student van Hogeschool Utrecht test met een trekbank, die het nieuwste van het nieuwste lijkt en €170.000 heeft gekost, de stevigheid van een mengsel kunststofvezels.

Op een tafel liggen enkele innovaties, waaronder een fles voor schoonmaakmiddelen die van gerecyclede zeepflessen is gemaakt. Acht bedrijven werkten hieraan mee, waaronder afvalverwerker Veolia. 'We hebben laten zien dat het kan', zegt Langeveld. 'De sector moet dit nu opschalen.'

Perron038

Van beide innovatieparken moet nog blijken hoe krachtig zij als aanjaagmotor voor de regio kunnen zijn. Dat geldt ook voor Perron038. Dit is een onconventioneel innovatiecentrum voor de maakindustrie dat in 2019 van start ging in een voormalige werkplaats van de NS pal achter het station van Zwolle.

Het idee van Perron038 kwam niet uit de koker van het regio-overleg, maar van twee ondernemers, Arend van der Sluis van machinemaker Tembo uit Kampen en Piet Mosterd van AWL, een fabrikant van robots voor de auto-industrie in Harderwijk. Van der Sluis zegt dat het 'uiterst ingewikkeld' bleek om studenten en hun docenten bereid te krijgen om naar Kampen te komen.

'Supergaaf geel monster'

Op Perron038 is dat geen probleem. Hogeschool Windesheim heeft er twee lectoraten ondergebracht en studenten komen er graag — al was het maar voor de Amerikaanse robothond Spot. Van der Sluis zegt dat hij 'een tonnetje uit zijn tas heeft getrokken voor dat gele monster', dat hij 'supergaaf' vindt voor studenten. 'Wie mag er nou met de nieuwste technologie werken?'

Perron038 heeft een bescheiden omvang, met 22 'partners', een oppervlakte van 2000 vierkante meter en 60 studenten per semester. Maar als het aan de gemeente Zwolle ligt, blijft het niet daarbij. Directeur Marius Woldberg van Perron038 klapt zijn laptop open voor een plattegrond van wat over vele jaren een 'innovatiedistrict' van 100 hectare moet zijn. De gehele achterkant van het station, waar ook Windesheim zit, moet worden omgevormd tot een bruisend 'tweede stadscentrum', met woontorens en veel ruimte voor onderwijs en onderzoek.

Innovatiedistricten zijn hot. Ze verschijnen overal in Nederland op de kaarten van ambitieuze stadsbestuurders. De bekendste zijn die in de Randstad en Eindhoven, in de vierhoek waar Zwolle zich graag onderdeel van ziet.